

MULTİPL SKLEROZDA SEMPTOMATİK TEDAVİ

Doç.Dr.Recai Türkoğlu

MULTİPL SKLEROZDA SEMPTOMATİK TEDAVİ

Doç.Dr.Recai Türkoğlu

- Multipl skleroz hasta için oluşturabileceği yoğun sıkıntılarının yanı sıra, genç yaşta başlaması ve yaygın tutulumuna neden olmasından dolayı, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla toplum için de önemli sonuçları olan bir hastalıktır.
- Gerçekten de santral sinir sisteminin yaygın tutulumuna ilişkin semptomlar herhangi iki hastada birbirine benzerlik göstermez ve -kimi zaman- hasta ve yakınları için gelecek kaygısının önüne geçebilir.

SPASTISİTE (Bacaklarda sertlik)

- MS'e bağlı kaslardaki sertlik spastisite olarak adlandırılır, kol ve bacaklardaki kuvvet normal olsa bile kas tonusundaki artış hareket etmeyi bozabilir.
- Spastisite artışı yaşam kalitesini olumsuz yönde etkiler. Spastisiteyi azaltmak için öncelikle spastisiteyi artıran etkenleri bilip, bunlardan mümkün olduğunca kaçınılmalıdır.

- Spastisiteyi artıran etkenler; Bacaklardaki yaralar, tırnak batması, vücut ısısı, ortamdaki nem oranı, enfeksiyonlar, sıkı giysiler, uyku düzensizliği, kabızlık, egzersiz yapmama veya aşırı, uygun olmayan egzersizler
- Tedavi edilmemesi ya da yetersiz tedavi durumunda yürümede zorlanma, spazmlar, ağrı ve dengesizliğe neden olabilir.

- Spastisite problem yaratmadığı sürece tıbbi tedavi edilmez.

- Tedavi gerektiren spastisiteler için uygun germe egzersizleri, aerobik hareketler ve gevşeme teknikleri çok faydalıdır.

- Eğer egzersizler tek başına yeterli rahatlama sağlayamazsa ve yararı olacağı düşünülüyor ise spastisiteyi azaltıcı ilaçlar kullanılır.

○ Spastisite genel mi lokal mi?

- Lokal spastisitede fizyoterapi ve botulinum toksini ön plana çıkarken
- Yaygın spastisitede, fizyoterapinin önemini yadsımsızın, ilaç tedavisi birinci sırada yer almaktadır.

FIZYOTERAPİ

- Fizyoterapi olanağı var mı?
- Fizyoterapist, hastanın yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen amaca yönelik bir program uygulamalıdır. Atak ya da hızlı ilerlemeye bağlı olarak spastisitede artış olması durumunda, hareketliliği artırmak ve bağımlılığı azaltmak için fizyoterapi programı eklenmelidir.

SPASTİSİTE TEDAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇLAR

Birinci Sıra İlaçlar

- Oral baklofen (Lioresal)
- Tizanidin (Sirdalud)
- Benzodiyazepinler

İkincil sıra İlaçlar

- Gabapentin
- Kanabinoidler
- Dantrolen
- Tolperizon
- İntratekal baklofen
- İntratekal fenol
- Botulinum toksini

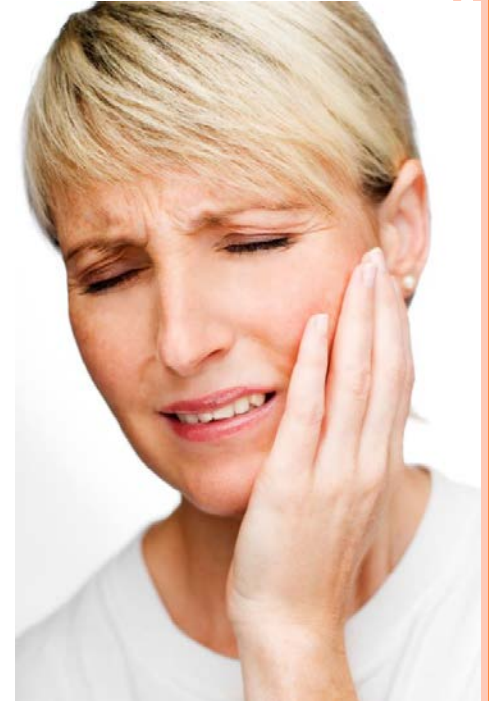
AĞRI

- Ağrı MS'te sıklıkla görülür.
- Hastalığın erken döneminde bile yakınma konusu olur ve genellikle ağırdır.

TRİGEMİNAL NEVRALJİ

- MS hastalarında genel nüfusa göre daha sık görülür.
- Tedavide karbamazepin (Tegretol vb) ve okskarbazepin birinci sıra ilaçlardır .
- Ayrıca bazı hastalarda cerrahi tedavi seçenekleri de uygulanabilir

YÜRÜME BOZUKLUĞU

- **Fampridine**; Yürüme bozukluğunun nedeninden bağımsız olarak, olumlu etki gösteren yeni bir ilaçtır.
- 2012 yılında FDA (Amerika ilaç dairesi) onaylanmıştır.
- Her ne kadar çalışmalarda belirgin bir kısıtlayıcı gibi görünmese de epileptik nöbetlerin artmasına neden olabileceğinden epilepsisi olanlarda kullanılması önerilmez.
- Ayrıca böbrek yetmezliği olanlarda da toksisteye neden olabilir

YORGUNLUK

- Yorgunluk MS hastalarının yaşam kalitesini bozar.
- Yorgunluk direk MS ile bağlantılı olabileceği gibi diğer etkenler nedeni ile de olabilir.
- Hastaların %70'inde yorgunluk görülür.
- **Düzenli ve uygun egzersiz, özellikle de aerobik hareketler yorgunluğunuza iyi gelecektir.**

- Depresyon yorgunluğu artıran önemli etkenlerden biridir ve uygun şekilde tedavi edilmelidir.
- Uyku düzenlenmelidir. Düzenli yatağa gitme zamanının olması ve iyi uyku yorgunluğunuzu azaltacaktır. Sıcak ve nemli ortamdan kaçınılmalıdır. Banyo veya duğta suyun serin olmasına dikkat edilmelidir. Ev sıcak oluyor ise klima ile soğutmak iyi bir yaklaşım olacaktır.

- Egzersiz yaparken aşırıya kaçılmamalı, ama egzersiz de ihmal edilmemelidir.
- Düzenli ve uygun egzersiz, özellikle de aerobik egzersizler yorgunluğa iyi gelir.
- Yürüyüş ve yüzme MS'de önerilen sporlardır.
- Enfeksiyon, kansızlık gibi sorunlar varsa tedavi edilmeli, sigara içiliyorsa kesilmelidir.
- Sık dinlenme ve gün içi kısa uyku yorgunluğu azaltacaktır. Kilo kontrol edilmelidir.

- Yorgunluk tedavisinde en sık kullanılan ilaçlar
  - Modafinil 100 mg (Modiodal tablet)
  - Amantadin 100 mg (PK-Merz tablet)

Bu ilaçlar sabah ve öğle saatlerinde alınır, akşam ya da gece alınmazlar.

UNUTKANLIK

○ Unutkanlığı azaltmak için;

- Günlük tutunuz
- Günlük işlerin listesini yapınız
- Bulmaca çözme, gazete, kitap okuma gibi aktif uğraşları tercih ediniz. Televizyon seyredebilirsiniz ama bunu abartmayınız.
- Yeni uğraşlar edinmeye çalışınız.
- Organize ve planlı yaşayınız. Eşyalarınızı belli yerlere koymayı alışkanlık haline getiriniz.

MESANE İŞLEV BOZUKLUKLARI

- İdrar kaçırma sorununu halletmek için öncelikle sorunun nedeni ve tipi belirlenmelidir.
- İdrar torbanızda kalıcı idrar olup olmadığının belirlenmesi için ultrason ve idrar yapma işlevlerinin değerlendirilebilmesi için ürodinami testlerinin yapılması gerekebilir.
- İdrar yolu enfeksiyonu var ise tedavi edilmelidir.
- Yeterli ve uygun sıvı alımı (1.5-2 L/gün) olmalıdır. İdrar kaçırma var diye sıvı alımı azaltılmamalıdır.

- İdrar torbası eğitimi ve fizik tedavi bazı hastalarda önemli faydalar sağlar.
- Mesane aşırı aktivitesinde **Oksibutinin (Üropan)** ilk sıra tedavidir.
- **Tolterodin (Detrusitol)** uzun etkili bir preparat olarak iyi bir seçenektir.
- Gevşek ve büyük idrar torbası var ise sık idrara çıkma, kaçırma ve idrar yapamama sorunu olabilir. Bu durumda idrar torbası üstüne masaj ve gerekli durumlarda aralıklı olarak kendi kendine yapılan sonda uygulamaları gerekebilir.

BARSAK İŞLEV BOZUKLUĞU

- En sık görülen bağırsak sorunu kabızlıktır
- MS hastalarının %50 kadarında görülebilir
- Kabızlığı azaltmak için mümkün olduğunca hareket etmek, yeterli sıvı alımı ve liften zengin gıdalar ile beslenmek gereklidir.
- Diyetisyene baŐvurup kabızlığı artırabilen ve azaltabilen diyetler konusunda bilgi alınmalıdır.

- Bol meyve ve sebze tüketilmelidir.
- Fazla ay, kahve, patates, pirinç, peynir, muz ve Őeftali gibi besinler kabızlık yapabilir.
- Sıvı ve lifli besin alımına rağmen kabızlık sorunu devam ediyor ise laktuloz veya magnezyum içeren ilaçları kullanmak gerekebilir.
- Bazı durumlarda fitil ve lavmanlardan faydalanılır.

CİNSEL İŞLEV BOZUKLUKLARI

- Erkek hastaların %84'ünde libidoda azalma, erektil disfonksiyon ya da erken boşalma yakınmalarından biri bulunur ve bu durum yaşam kalitesini belirgin bir biçimde bozar
- Kadınlarda ise en sık rastlanan cinsel sorunların başında libidoda azalma gelmektedir. Daha sonra sırasıyla; orgazma ulaşmada güçlük ve vajinal kuruluk gelir.
- Bu üç semptomdan en az birinin görülme sıklığı %85 olarak bildirilmiştir
- Tedavide erkekler için sildenafil (Viagra) etkili bir biçimde kullanılmaktadır.

Teşekkürler

